

Kongens Tale ved Stortingets Aabning

Taler

Christian Frederik

Dato

7 oktober 1814

Sted

Christiania

Omstendigheter

Kongens avskjedstale ved Stortingets Aabning

1 Normænd! Henved fem Maaneder ere henrundne siden jeg i Eders Samfund
modtog den Krone, Eders Tillid skjenkede mig, og som jeg, haabende paa
Forsynets Bistand i vor retfærdige Sag, troede at kunne bære til Eders Held: det
eneste Formaal for mine Bestræbelser.

5

Dengang omhylledes Fremtiden af en Taage, som de nyligen indtrufne vigtige
politiske Begivenheder endnu ikke havde lettet. Uvist var det, om Europas
mægtige Stater fremdeles vilde enes om at undertvinge et Folk, der kun fordrede
samme Retigheder og den Frihed, de med saamegen Opofrelse havde tilkjæmpet
10 andre Folkefærd, og skjønt man ikke kunde nægte sig selv, at Norge, hvis det
strædedes i Kamp imod disse, eller blot i vedvarende Uvenskab med England,
ikke vilde kunne udføre sit begyndte store Værk, var der dog indtil den Stund
ingen grundet Anledning til at mistvivle om et mueligt heldigt Udfald, heller ei
for mig, til, ved yttrede Betænkeligheder, at udbrede Mismod blandt Folket.

15

Uden Begring modtog jeg den Kronens hvis Byrder jeg ingenlunde oversaae
Bekymringen for Norges Fremtids Held, hvilket jeg endnu kun ufuldkomment
formaaede at berede, var den tungeste blandt disse, og kunde ene lettes ved
Bevidstheden, stedse at ville det Gode og derved at fortjene Folkets Kjærlighed.

20

Om end Skjæbnens Bud og mangehaande Vanheld sønderbryde mit Haab, saa
skal denne Selvbevidsthed beroligende følge mig, og de Retstatens venlige
Erindring være min Trøst.

25

Snart udviklede sig de Europæiske Magters Sindelag mod Norge. De med deres
hertil ankomne Gesandtere vexlede Noter, som ere bekjendtgjorte og som skulle
forelægges Stortinget, vise hines bestemte Villie: at see Norge forenet med

Sverrig, samt hvorvidt jeg tillod mig, at give efter for deres Forestillinger, for, om
30 mueligt, at forekomme den ulige Kamp, hvormed Norge truedes. Den
Bekymring, at det Norske Folk, maaskee af Hengivenhed for mig, skulle
udsættes for større Byrder og Plager, end uundgaaeligt nødvendigt var, saafemt
Storthinget, efter moden Overveielse af Rigets Tilstand, vilde give Gesandternes
Forestillinger Gehør, gjorde det Ønske levende hos mig, at see et Storthing
35 forsamlet, der kunde drøfte disse vigtige Anliggender, og for hvilket jeg kunde
nedlægge min oprigtige Erklæring: at jeg er villig til at opofre min personlige
Stilling, for at afværge Rigets Ødelæggelse. Men Vilkaarene, under hvilke denne
min Hensigt med en forlangt Vaabenstilstand ene kunde opnaaes, bare, efter
Gesandternes seneste Erklæring: tvende Fæstningers Overgivelse til Svenske
40 Tropper, og, fra min Side, en ubetinget Frasigelse af Kronen.

At indvilge dette unødtvungen, kunde jeg ei forsvare for Folket og for min
Samvittighet, thi det krænkede Grundloven. Krigen blev uundgaaelig, dens
Hændelser ere bekjendte, de ere Gjenstanden for ett Undersøgelse, hvis
45 Resultater skulle vorde Nationen forelagte.

Enhver, der upartisk vil veie Fiendens Stridskrefter mod vore, vil indsee, at den
Norske Armee snart nøvendigen maatte indskrænkes til Forsvarskrigen, og, med
Forraad paa faa Uger, blev dens Stilling dobbelt afhængig af Fiendens
50 Foretagender; det stod i hans Magt, enten at lade os uangrebne, da maatte
Armeen omsider af sig selv have opløst sig, eller og med Overmagt at forcere
Glommen, nordenfor Christiania, og tillige ved landsatte Tropper, at afskjære
os fra vore Magaziner. Omgaaet havde Armeen da maattet bane sig en Vei til
Fjeldene, men største Delen af den vilde uungaaeligen have været opofret.

55 Kyndige Krigere ville ikke kunne nægte, at jo denne Stilling bød, ikke
letsindigen at afstaae de Tilbud om Vaabenstilstand, som gjordes; denne var for
Øieblikket Armeens Redning, og som saadan maae, dens i sig selv haarde
Betingelser betragtes. Den har standset Krigens Ulykker, den har bidraget til at
60 bjerge Høstens rige Afgrøde, den har aabnet vore Havne for Handel og
Tilførsel, den har gjort det mueligt for mig at sammenkalde et Storthing, paa det
Rigets Tilstand modent kan drøftes.

Hvilket Emne kan tænkes vigtigere for Fædrenelandsvennen, for den gode
65 Landsfader, der stedse bør stræbe at afværge de Plager, som true, og at afhjælpe
de Mangler og Gjenvordigheder, som hvile over Land og Folk?

Norges Tilstand altsaa kunne vi desværre ei nægte os at være et, efter syv Aars
70 Krigs-Anstrængelser, ved næsten uafbrudt Savn af Udskibning og Tilførsel,
svæktet Riges, hvis Hjælpekilder til Indbyggernes Underholdning, til
Næringsveienes Drift, og til Armeens Forsyning herved maae besværliggjøres
om ei aldeles standse. Med utrolige Anstrængelser ere de Forraad, som endnu
75 end sædvanligt vil Mangelen derved afværges, men sikkert Haab om blidere
Udsigter for Fremtiden giver dette ei, saalange alle Tilførsels Kilder ere
stoppede, og saalange vore, ved den Dansk-Norske Stats forvirrede Pengevæsen,
dybt sjunkne Papiirspenge ei kunne tjene til Betalings-Middel udenlands.

80 Rigsforsamlingen paa Eidsvold udsatte Oprettelsen af en Bank, og den
berammede Laaneindretning, som dermed skulle staae i Forbindelse, kunde ei
heller, forinden næste Storting, bringes i Virksomhed. Saaledes seer Staten sig
berøvet alle Midler til Betaling af en stor Deel af de indførte Fødemidler, samt til
at anskaffe flere Forraad; alle Statens Udgifter have hidtil maattet bestrides ved
85 de af Rigsforsamlingen bevilgede fjorten Millioner (Rbdlr. N. V.), men hvis
Krigen vedvarer, vil næste ordentlige Storting blive nødsaget til at forøge
Statsgjelden; thi Indtægter af Tolden, eller Skatter af de forarmede Indvaanere
ere ei at regne paa. Et udenlansk Laan kunde have afbødet megen Forlegenhed,
og samme burde vist have været Gjenstanden for Stortingets Opmærksomhed;
90 men saalænge de udvortes politiske Forhold vedblive at være os imod, er saadant
ei at opnaae.

Nogen directe eller indirecte Bistand af de større Europæiske Magter var, hvo
nægter sig det, nødvendig til Norges Redning, og jeg byggede mit Haab paa
95 Forventningen herom. Men deres bestemte Erklæringer tilintetgjorde dette
Haab; døv mod alle Forestillinger viste det Engelske Ministerium
Rigsforsamlingens Afsendte tilbage, og dets Blocade-System skjærpedes, ja
udvidedes til Kysterne af Bergens og Trondhjems Stifter. Saaledes berøvet alt
Haab om Understøttelse og Tilførsel, med dette Billede af Rigets Tilstand for
100 Øine, burde jeg, det forekom mig at være en fuldkommen Pligt, selv ikke vægre
mig at bringe Fædrelandets Frelse det høieste Offer, noget Menneske formaaer
at frembære: Offeret af sin Lykke, af sin Tilfredshed. At jeg i Folkets Hænder
skulde nedlægge den udøvende Magt, som jeg af Folket havde modtaget blev
fordret som en ufravigelig Betingelse for Vaabenstilstanden.

Havde jeg, ledet af Ærgjerrighed, blot villet forsvare min Krone til det Yderste, da havde jeg fortsat Kampen, mindre bekymret om Norges Skjæbne, hvis det, efterat dets Stridskræfter vare udtømte, blev afhængigt af Seierherrens Vilkaar;
110 jag havde maattet opofre Folket for min Skyld, uvis om, ved de mægtige Staters Mellemkomst omsider at see Striden endt til Fordeel for Norge; thi skulde dette Rige længe friste den Skjæbne, at stride med egne Kræfter, uden fremmed Bistand, da var dets Undergang lige vis.

115 Ved at ende Kampen førend man var aldeles overvunden, ved at byde Haanden til Forlig, da den Svenske Regjering antog Grundloven af 17de Maii som Basis for Foreningen, hvis Stortinget fandtes villig til samme; ved endeligen, saaledes som Nødvendigheden bød det, at forbinde mig til at nedlægge den udøvende Magt, opnaaedes, og kunde ene opnaaes, det som Menneskelighed og min
120 Omhue for Folket gjorde mig saa saare ønskeligt: Landets Redning for Ødelæggelse. Jeg vilde ikkun bære Norges Krone til Folkets Held.

Saasnart jeg indsaae, at jeg, med den redeligste Villie, uagtet af Anspændelse af menneskelige Evner, formedelst vor egen Tilstand og faa Forsvarsmidler, og
125 formedelst vore Forhold til fremmede Magter, ikke kunde føre det begyndte store Værk igjennem; saasnart jeg troede, at Folkets Lidelser, for min Skyld, forøgedes, da skyldte jeg Nationen, at fremstille Billedet af Rigets Tilstand for dens Øine, og ikke for at haandhæve min Stilling i Staten, at berede dens Vanheld i høiere Grad, end Skjæbnen ufravigeligen synes at have bestemt. De
130 Saar, som syv Aars Krig har forvoldet, trænge til Lægedom, og ved Fredens Velsignelser ville de lykkeligere Dage, som jeg desværre ikke formaaede at berede dette herlige Land, kunne vindes.

Rigets Tilstand byder at høre og overveie de Forslag til Forening, som Sveriges
135 Konge har forbeholdt sig umiddelbart at meddele Stortinget, og hvorved han har forpligtet sig til at fornye de Løfter, som han allerede har givet det Norske Folk.

Rigets udvalgte Mænd kunne nu med modent Overlæg, og uden andet Hensyn
140 end Fødelandets Tarv, bedømme Rigets Stilling, og vælge, hvad der efter Omstændighederne kan tjene til dets Bedste.

Lader mit Minde leve iblandt Eder, Normænd! som en Vens, der vilde Eders Vel, der hidtil bevarede Landet fra Anarchiets Rædsler, der, nægtet al Bistand af

andre Magter, savnede Midler til at føre det store Værk for Norges
Uafhængighed igjennem, og som opofrede sin Tilfredshed og personlig
lykkelige Stilling iblandt Eder, for ei at see Norge ødelagt, men derimod dets
constitunelle Forfatning sikret, og herved, saavidt mueligt, dets Selvstændighed
150 bevaret. Jeg havde sat min Hæder og min Glæde i at lyksaliggjøre det Norske
Folk, nu vil jeg finde min Trøst i den Bevidsthed, at have virket, hvad jeg
formaaede, til at lindre de Trængsler , der tungt hvile over det elskede
Fædreland.

155

Kilde

Kongens Tale ved Stortingets Aabning, den 7de October 1814, fremsagt ved Statsraadet. Christiania 1814.

Emner

1814, Avskjedstale

160

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kongens-tale-ved-stortingets-aabning>

165

170

175

180